

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Priit Häng

KORRAKAITSEPOLITSEIÜKSUSTE PIIRIVALVEVALDKONNA
ÜLESANNETE TÄITMISELE KAASAMINE POLITSEI- JA
PIIRIVALVEAMETI LÄÄNE PREFEKTUURI NÄITEL

Lõputöö

Juhendaja:
Heiki Suomalainen, MBA

Muraste 2013

ANNOTATSIOON

Sisekaitseakadeemia

Kolledž: Politsei- ja Piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: juuni 2013
Töö pealkiri: Korrakaitsepolitseiüksuste piirivalvevaldkonna ülesannete täitmisele kaasamine Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri näitel.	
Töö autor: Priit Häng	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte: 2010. aastal Piirivalveametit, Kodakondsus- ja Migratsiooniametit, Politseiametit, Julgestuspolitseid, Keskkriminaalpolitseid, Piirivalve Lennusalka, nelja politseiprefektuuri ja nelja piirivalvepiirkonda asendanud üks ühtne PPA vajab koostöö toimimiseks kõigi eelmainitud endiste üksuste suurt panust, et sisejulgeolek oleks tagatud nii Eesti Vabariigis kui ka Schengeni õigusruumis. Lõputöö eesmärgiks on pakkuda välja ning uurida isikkoosseisult võimalusi, kuidas parendada koostööd Lääne prefektuuri korrakaitsebüroo Kuressaare politseijaoskonna ja sama prefektuuri piirivalvebüroo Kuressaare kordoni vahel. Eesmärgi saavutamiseks viidi läbi küsitlus eelmainitud üksuste isikkoosseisu ning juhtide seas. Uurimusest selgus, et koostöö kahe üksuse vahel on hea, kuid nagu ka autoripoolne eeldus oli – liiga korrakaitse suunitlusega. Ettepanekutena toodi välja juba toimivad ühispatrullid, kuid need võiksid olla ka piirivalvelise suunitlusega – rannikupatrullid; laevade ja nende meeskonnale piirikontrolli teostamine sadamates. Samuti tuleks kasuks korrakaitse valdkonna ametnike seas piirivalveliste ülesannete tutvustamine, mõistmaks ka piirivalve valdkonna tööülesannete mahukust ja raskust. Lõputöö maht koos lisadega on 38 lehekülge.</p>	
Võtmesõnad: sisejulgeolek, koostöö, kaasamine, korrakaitse, piirivalve	
Võõrkeelsed võtmesõnad: cooperation, involvement, border guard, police	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor:	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja:	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	4
1. SISEJULGEOLEKU TÄHTSUS. KOOSTÖÖ VAJALIKKUS JA KAASAMISE VÕIMALUSED KORRAKAITSEPOLITSEI VALDKONNA JA PIIRIVALVE VALDKONNA VAHEL	7
1.1 Sisejulgeoleku olemus ja tähtsus Eesti Vabariigis	7
1.2 Politsei- ja piirivalveamet kui koostööd tegev organisatsioon.....	9
1.3. Võimalused, kuidas kaasata korrakaitsepolitseiüksused piirivalevaldkonna ülesannete täitmisele	15
2. KORRAKAITSE- JA PIIRIVALVEVALDKONNA ÜKSUSTE KOOSTÖÖ EFEKTIIVSUSE TÕSTMINE	20
2.1 Uurimusülesanded, meetodika ja valim.....	20
2.2 PPA Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskonna ja kordoni ametnike küsitluse analüüs	21
2.3 Intervjuude analüüs	26
KOKKUVÕTE	30
SUMMARY	33
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	36
LISA 1.....	37
LISA 2.....	38

SISSEJUHATUS

Koostöö on tähtis erinevate riigikaitse ja korrakaitse organite vahel. Seoses 2010. aastal ühendatud Politsei- ja Piirivalveametiga (edaspidi PPA) tuleb nüüd vastavalt lisandunud tööülesannetele üksteist valdkonniti abistada ja toetada. PPA moodustavad enne eraldi asutustena eksisteerinud Politseiamet, Keskkriminaalpolitsei, Julgestuspolitsei, Piirivalveamet ning Kodakondsuse- ja Migratsiooniamet. Tegemist on Eesti suurima riigiasutusega, kus töötab üle 6000 inimese. Ühendasutusena tegutsemine ja töökindla süsteemi loomine ning arendamine on raske, mistõttu peavad vaeva ja kannatust varuma kõik ühendasutuse töötajad.

Autor valis selle teema, kuna autorile teadaolevalt antud valdkonda ei ole uuritud. PPA on lühikest aega ühendasutusena tegutsenud ning uurimisvaldkond on alles valmimise järgus. Järeldusi ja ettepanekuid saab aga teha ka lühikese aja möödudes. Sisejulgeolek on Eestile tähtis mitte ainult Eesti Vabariigi mõistes, vaid ka Euroopa Liidu mõistes. Schengeni ääririigina vastutab Eesti Vabariik lisaks oma riigi turvalisusele ka kõigi Schengeni liikmesriikide julgeoleku eest. Julgeoleku tagamiseks on vaja koostööd erinevate ametkondade vahel, mis pealtnäha võib olla keerukas, kuid seda tehes saavutatakse paremad tulemused ning luuakse kindlam süsteem tagamaks meile turvalisem riik. Oluline on nii suure ühendasutuse puhul ka ressursidega targalt ning õiglaselt ümber käia.

Käesoleva **lõputöö aktuaalsus** seisneb selles, et korrakaitsepolitsei sisuliselt piirivalve valdkonna ülesandeid ei täida, kuid vastupidine ülesannete täitmine toimub. Teemat ei ole varem uuritud ning see tuleks kasuks PPA-le. Lõputööl on suur julgeolekuline tähtsus, mis aitab süstematiseerida ning hõlbustada koostööd – andes ülevaate, millised on praegune koostöö efektiivsus ning milliseid omavahelisi kokkuleppeid oleks vaja sõlmida/uuendada/lõpetada.

PPA kui mammutorganisatsiooni tööülesannetesse kuulub väga palju tööülesandeid, mis on jagatud erinevate, varasemalt eraldi tegutsenud, valdkondade vahel. Tööülesannete optimeerimine ning eri valdkondade plusside ja miinustega

arvestamine nõuab head planeerimisost, kuid paremad lahendused saadakse ja segadused likvideeritakse vaid kogu ametkonna ulatuses koostööd tehes. Seega töökindlamaks ja paremini toimiva organisatsiooni arendamiseks on vajalik erinevatel tasanditel ja valdkonnas paiknevatel töötajatel lasta oma arvamust avaldada ning juhtidel tuleks sellega arvestada. Vastupidiselt käitudes võib see probleeme tekitada nii organisatsioonisiselt kui ka mõjutada kogu meie riigi sisejulgeolekut.

Antud **lõputöö eesmärgiks** on pakkuda välja võimalusi PPA sisese koostöö paremini toimimiseks, juhtides tähelepanu, et iga valdkonna ülesanded oleksid neile jõukohased ning põhiülesanded ei langeks teisejärguliseks. Sellest tulenevalt, üritades parandada tööülesannete jaotumist korrakaitsepolitseiüksuste ja piirivalve valdkonna vahel, on autor püstitanud kolm alaeesmärki:

1. Välja tuua sisejulgeoleku tähtsus ning millised on ohud selle tagamata jätmises.
2. Parandada koostöövõimet PPA siseselt, tuues selleks välja erinevaid tähelepanekuid ja ettepanekuid autori poolt koostatud küsitluse põhjal ametnike seas.
3. Uurida, kuidas juhid näevad korrakaitsepolitseiüksuste rakendumist piirivalve valdkonnas.

Eesmärgi ning alaeesmärkide saavutamiseks püstitas autor **uurimisküsimused**:

1. Kuidas toimub koostöö PPAs korrakaitse- ja piirivalvevaldkonna vahel ning kuidas seda parandada?
2. Millised on võimalused, kuidas parandada ja ühtlustada korrakaitsepolitseiüksuste ja piirivalvevaldkonna ametnike ülesandeid, et tööalased eesmärgid saaks täidetud?

Töö koosneb kahest suuremast peatükist. Esimeseks peatükiks on töö teoreetiline osa, mis on omakorda jagatud kolmeks alapeatükiks, kus tuuakse välja:

- 1) sisejulgeoleku olemus ja tähtsus Eesti Vabariigis,
- 2) PPA kui organisatsiooni olemus,
- 3) muudatused, mis toimusid korrakaitse- ja piirivalvevaldkonna tööülesannetes pärast PPA ühendamist.

Teiseks peatükiks on töö empiiriline osa, mis on jagatud kaheks alapeatükiks, kus esimeses selgitatakse uurimuse ülesehitust ning teises analüüsitakse uurimuse tulemusi ja tuuakse välja järeldused ning ettepanekud.

Lõputöö empiirilise osa **metoodikaks** on kvalitatiivne uurimismeetod poolstruktureeritud intervjuu ja küsitlus – tulemuste analüüsi näol. Intervjuud ja küsitlused viiakse läbi PPA Lääne prefektuuri Kuressaare kordonis ja Kuressaare politseijaoskonnas.

1. SISEJULGEOLEKU TÄHTSUS. KOOSTÖÖ VAJALIKKUS JA KAASAMISE VÕIMALUSED KORRAKAITSEPOLITSEI VALDKONNA JA PIIRIVALVE VALDKONNA VAHEL

1.1 Sisejulgeoleku olemus ja tähtsus Eesti Vabariigis

Traditsiooniliselt on julgeolekut seostatud kõige enam riigiga ning mõistetud seisundina, milles riik tervikuna ning selle raames tegutsevad üksikisikud ja nende grupid saavad end tunda kaitstuna. Kaitstuna tähendab sellises olukorras, kus riiki ei ähvarda väline surve ning tema sisemist elu iseloomustab poliitilise süsteemi autonoomsus. (Eenma, 2003:12)

Eesti Vabariigi põhiseadus võeti vastu rahvahääletusel 1992. aasta 28. juunil ning jõustus 3. juulil 1992. Riikliku suveräänsuse taastamisega omandas Eesti kõik vajalikud omadused, mis ühel suveräänsel riigil peavad olema: territoriaalne terviklikkus, kodanikkond ja avalik võim. Oma territoriaalses ülimuslikkusest tulenevalt on suveräänil teoorias kohustus kaitsta ka ülaltoodud kolme komponenti. (Eenma, 2003:9) Sisejulgeolek kui selline saab alguse just suveräänsuse eksisteerimisega, sest kui ei ole riiki, millel valvata kindlad piirid ja elanikkonda, kelle hüvesid tagada – ei ole sisemist julgeolekut ega saa ka selle eest vastutada.

Riigi sisejulgeolek koondab paljude institutsioonide tegevust elanikkonna materiaalse heaolu, sotsiaalse õigluse ja avalike suhete korraldamiseks, kus juhtivad institutsioonid on riigi õiguskaitseorganid. Põhilise eelduse sisejulgeolekule loob sotsiaalse turvalisuse tagamine ühiskonnas. Seevastu füüsilise julgeoleku tagamisel on peamised ülesanded avaliku korra kaitse ja võitlus kuritegevusega, riigipiiri valvamine ja kaitsmine, piirirežiimi tagamine, elanikkonna kaitse, tuletõrje- ja päästetööde korraldamine jne. Tehnoloogia areng on toonud kaasa ka uue kuriteo liigi – nn küberkuritegevuse, mistõttu üha suuremat tähelepanu vajab andmekaitse ning infrastruktuurisüsteemide funktsioneerimise tagamine. (Eenma, 2003:13-14) Sisejulgeolek hõlmab kolme aspekti: sotsiaalse ja füüsilise turvalisuse tagamine ning

võitlus küberkuritegevusega. Näiteks identiteediröövid. Ehk esitletakse end inimesena, kes nad tegelikult ei ole. Internetis on kaitsmata väga paljud andmed, mis võivad olla konfidentsiaalsed. Paar aastat tagasi oli võimalik võtta kiirlaenu vaid isikukoodi ja elukohta teades. Selliste andmete kättesaamine internetist ei valmista kurjategijatele sugugi raskusi. Veel enam – seda võivad teha ka isiku tuttavad või sõbrad, sest neile usaldatakse *e-mail*-ide paroole jpm. Eestis on olemas Andmekaitse inspeksioon, kes selliste tegude puhul esindab riiklikku järelvalvet. Inspeksiooni tööks on aidata kujundada ühiskonda, kus väärtustatakse üksikisiku õigust eraelule ja riigi tegevuse läbipaistvust (Inspeksioon...2013).

Riigi sisejulgeolekut võivad vähendada ka riigis elavad valitseva korra vastaselt meelestatud vähemusrahvused. Nad kujutavad endast riigile tõsist julgeolekuriski, sest taoliste gruppide tasalülitamine võib ajendada teist riiki vähemuste kaitseks interventsiooni alustama. (Eenma, 2003:15) Eesti on hea näide riigis elavate vähemusrahvuste mõju üle. Eestis elavad venelased mõjutavad väga palju ka poliitikaliini kujunemist. Üha enam on vasakpoolsete erakondade pooldajaid. Nõukogude Liidu lagunemisel Eestisse elama jäänud venelased on säilitanud venemeelsuse ning selle asemel, et õppida keel, kombed ja austus isamaa vastu, tõrgutakse vastu ja surutakse peale vene keelt. Ei üritatagi Eesti keelt õppida, vaid võideldakse vastu igasugusele Eestiga seotud tegevusele. Näitena nn Pronksiöö, mil põrkusid kahe rahvuse erimeelsused pronkskuju teiseldamises või paika jätmises. Näis, et rahvas tahtis lihtsalt märatseda, võimude vastu võidelda ja oma üleolekut näidata. Ettekäändeks toodi pronkssõdur. Sellised suure rahvahulgaga rahutused on jõustruktuuridele raske katsumus.

Politsei, tuletõrje, päästeteenistus, teised avaliku korra ja inimeste turvalisuse kaitsel seisvad riigiasutused, samuti kodanike vastavad omaalgatuslikud organisatsioonid juba oma olemasoluga mõjutavad ühiskonna sisejulgeolekut. Olgu või sel viisil, et sisendavad inimestesse lootust ja usku kiire ning asjatundliku abi saamise. Sama tähtsaks turvalisuse teguriks tuleb pidada nende asutuste ja organisatsioonide tehtavat selgitustööd elanikkonna hulgas. Jagades õpetusi selle kohta, kuidas ohtusid vältida, kuidas ohuolukorras käituda, hoitakse tõepoolest ära nii mõnedki õnnetused, kuid peamiselt siiski aidatakse inimestel ohuolukordadest võimalikult väikeste kahjustustega välja tulla. (Raska, 2007:24) Autor arvab, et väga olulised on

jõustruktuuride demonstratsioonid. Vabariigi aastapäev toob igal aastal kohale tuhandeid riigiteenistujaid, rahuvalvureid, kaitseliitlasi, naiskodukaitsjaid jpm. Selline demonstreerimine näitab kasvõi rahutuste planeerijale ära, et kellega tal tuleb silmitsi seista, kui midagi korraldama hakata. Samuti näevad kodanikud, et nende julgeolek on tagatud ja hästi kasvatatud inimesel, kel prioriteedid paigas ja eluga riigis rahul, ei tule mõttesegi vägivaldselt protestima hakata.

Samas ei tohi mööda vaadata tõsiasjast, et olemuslikult on jõustruktuurid vaid riigi poolt pakutav kaitsekilp, pakkumaks inimestele kiireloomuliselt, kuid paraku ajutist varju ründe, ohu eest. Või nagu valvur, kes hoiatab ähvardava ohu eest, tõrjub seda jõudumööda tagasi, likvideerib ründe tagajärgi, kuid ei ulatu sulgema ohu allikaid, kõrvaldama ründe põhjusi. Niivõrd aga, kui riskitegurid, ohtude ja õnnetuste tegelikud allikad jäävad väljapoole riigijõustruktuuride tegevushaaret, ei saa neid ja ainult neid panna ka vastutama julgeolekuolukorra eest. (Raska, 2007:24) Julgeolek ei põhine ainult jõustruktuuride ohutuse tagamisega. Kui ohud tulevad väljast poolt riiki, on julgeoleku tagamine globaalne probleem. Selleks, et teha koostööd üleilmselt ja hoida ära või leevendada julgeoleku nõrgenemist, on vajalik regionaalne riigiasutustevaheline koostöö.

1.2 Politsei- ja piirivalveamet kui koostööd tegev organisatsioon

Organisatsioon on kindla inimrühma ühiste eesmärkide taotlemiseks moodustatud ja terviklikult korraldatud ühendus (Üksvärv, 2008:15). Üks inimene ei ole organisatsioon. Organisatsioon moodustatakse niisuguste ideede elluviimiseks või ettevõtmiste ja ülesannete täitmiseks, millega üks inimene ei suuda hakkama saada, sest asi käib talle üle jõu. (Üksvärv, 2008:15) Organisatsioon on ühendus, mis on moodustatud ühiste hüvede saavutamiseks. Eesmärgid on lihtsam saavutada grupiviisiliselt kui individuaalselt.

PPA on politseiasutus. Kõik eriteenistujad on politseiametnikud, sõltumata nende täpsemast ametinimetusest, milleks võib näiteks olla piirivalvur, liikluspolitseinik, menetleja või piloot. Organisatsiooni üldnimetus on politsei. (Politsei..., 2013) Lõputöö autor leiab, et ühtse ametinimetuse andmine kõigile ametnikele võib

tekitada segadust inimeste arusaamises. Võidakse pöörduda ametniku poole küsimuste või palvetega, mis ei pruugi olla nende valdkonna pädevuses ning see tekitab kodanike seas pahameelt, kui nad ei saa oma abipalvele vastust.

Oma põhimõtelt on politsei teenindav organisatsioon ja peetakse oma peamiseks ülesandeks teha omalt poolt kõik, et õiguskorraldusel inimesel oleks Eestis võimalikult turvaline. Selle nimel tehakse aktiivselt koostööd nii partnerorganisatsioonidega riigiasutuste seas kui ka erasektoris ja mittetulundusühingute ringis. (Politsei..., 2013) Autor nõustub eelneva väitega, et politsei on teenindav organisatsioon ning koostööd tehes erinevate partnerorganisatsioonidega nii riigiasutustes kui ka erasektoris tagatakse maksimaalne turvalisus.

Organisatsiooni tähtsaim ülesanne on anda tulemusi. Tulemus on organisatsiooni kõige üldisem näitaja, samas ka olemasolu põhjus. Organisatsioon peab suunama ja korraldama kõik oma varad kavandatud tulemuste saavutamiseks. (Üksvärv, 2008:17) Tulemused on tähtsad ning ilma nendeta puudub organisatsioonil mõte. Kui ei ole mingit kindlat malli või kvooti, mille järgi hinnata tehtud töö tulemusi, siis ei saa teha ka parandusi ja järeltulemuste paremate tulemuste nimel.

Organisatsioon sõltub seal töötavatest inimestest, nende oskustest ja tahtest töötada. Igat organisatsiooni iseloomustab suhete süsteem, väärtused ja traditsioonid ehk organisatsioonikultuur. Viimasest sõltub, kas inimesed tunnevad end organisatsioonis hästi. Määravaks on tihti juhi käitumine, see, mida ta väärtustab ja kuidas ta alluvatesse suhtub. Just juhi käitumine ja juhtimisstiil on üheks organisatsioonikultuuri kujundavaks teguriks. (Virovere, 2005:7) Juhil on organisatsioonis tähtis roll. Tema kujundab algse töötahte teistele töötajatele. Kui juht tuleb töötajatele vastu ning näitab üles oma initsiatiivi ja soovi häid tulemusi saavutada, on ka töötajatel motivatsiooni eesmärkide saavutamiseks.

Ülesannete lahendamise, varade koondamisega ning jõupingutuste suunamisega püüab organisatsioon sujuvalt kaasa minna keeruka ja muutuva maailmaga, kohanedes uuega ja uueneda (Üksvärv, 2008:18). Autor leiab, et üha uuenev tehnoloogia sunnib ka PPA-d soetama kaasaegsemat varustust ja tehnikat, et ebaõnnestunud operatsioonid ei oleks tingitud vastavate seadmete puudumisest.

Kaasaegsema varustuse ja tehnikaga suudetakse tuvastada ka kõrgtasemelised dokumentide võltsingud, ette aimata kurjategijate tegevus mõne röövi, kaaperduse või pantvangidraama korraldamisel – näiteks erinevate simulaatorite arvutitele installimise ning situatsioonide läbimängimisega.

Eesti (sise-) julgeoleku kultuuris ja poliitikas on toimunud (toimumas) kaks nihet (arengut). Eraldumine ja üleminek totalitaarse süsteemi julgeoleku kultuurilt väikeriigi kultuurile, süsteemi elementide loomine ning süsteemiks korrastamine. Ja teine, pikem ning kestav protsess, integreerumine EL ja NATO süsteemi, kultuuri muutused, süsteemi korrastamine jne. Toimub paradigmade muutus ja uute teooriate loomine. (Aimre, 2007:38) Tuginedes Aimre (2007) arvamusele, võib öelda, et Aimre nägi teost koostades eesootavaid muudatusi ette, mis juba on toimunud ning ka edaspidi toimuvad. Näiteks nagu seda on organisatsioonide liitmine PPA näol. Aimre viitab ka pikemale protsessile, milleks on süsteemiks korrastamine – just see toimub ka praeguses ühendatud riigis.

Julgeoleku määratlemisel ja probleemide analüüsil ei saa mööda ei ühiskonnast ega riigist. Täpsemalt ühiskonnatüübist ja konkreetse riigi avaldusvormist, mida seob tervikuks kultuur. Ühiskond kui seostunud rahvuslik tervik elab oma igapäevaelu nii riiklike struktuure kasutades kui iseregulatsiooni rakendades. Riigi all mõistame ühiskonna administratiivorganisatoorse süsteemi, mille ülesandeks on korraldada väliskaitset ja –suhtlust ning kindlustada ühiskonnasisene regulatsioon. (Aimre, 2007:41) Autor on nõus, et kultuur on ühiskonna kujunemisel tähtis. Ühiskonna moodustuvadki kindlad kombed ja harjumused. Sellest tulenevalt on ka politseiametnikel lihtsam oma tööd teha, kui teatakse oma riigi kodanike kombeid, harjumusi, pidupäevi – olles valmis osutama kodanikele vajaminevat abi ning tagada võimalik turvalisus. Näiteks suurema reageerimisvõime tagamine uusaasta pidustustel või jaanipäeval.

2010. aastat PPAs kokku võttes võib kinnitada, et selle aasta jooksul on asjad oluliselt selginenud, meie töö on paremini paigas. Selgemaks on saanud, mis on selle aja jooksul õnnestunud ja mis on meie murekohad. Meie töö saab hinnangu selle järgi, kuidas tajuvad inimesed olukorda siseturvalisuse valdkonnas ja milline on meie töötajate rahulolu. Selle kõige põhjal saab kinnitada, et oleme oma ülesannetega hästi

hakkama saanud. (Koort, 2011:151) Nüüdseks juba kaks ja pool aastat tegutsenud ühine PPA saab teha järeldusi ning parandusi veel ühtsema ja järjepidevama asutusena jätkamiseks. Asutuste ühendamine on keeruline protsess, kuid kui see on juba tehtud, tuleb keskenduda koostööle, et ühendasutusest kasvaks veelgi kindlam ja helge tulevikuga PPA. Üks asi on teha järeldusi mõne aastaga – teine asi on mõelda, mis saab viie või koguni kümne aasta pärast. Järelduste ja parandustega tuleb alustada koheselt, sest varem tegemata jäänud muudatused võivad osutada hiljem muutmatuteks.

Majanduskriisi tõttu on kasvanud varavastaste kuritegude arv. See mõjutab inimeste hinnangut politsei tööle. Igapäevast turvalisust ei taga aga politsei üksinda. See tähendab, et PPA igapäevane töö ja koostöö teiste asutustega peab olema hea. Töö tulemuseks peab olema kiire ja sujuv isikut tõendavate dokumentide väljastamine, rahuliku elukeskkonna loomine, kuritegude ennetamine, nende kiire ning efektiivne avastamine ja igapäevane turvatunde tagamine, sh Euroopa välispiiri valvamine. (Koort, 2011:151) Autor nõustub, et igapäevast turvalisust ei saa politsei üksi tagada – kasuks tuleb koostöö teiste asutuste, erafirmade ja mittetulundusühingutega. Tähtis on ka organisatsioonisiselt häid suhteid hoida. Koostöö tähendabki, et kõik panustavad ühiste eesmärkide nimel ning indiviididena kaugele ei jõua.

Koostööd tehes on oluline arvestada erinevate organisatsioonide ja ametkondade iseloomu ning kultuuriga. Kõik ei sobigi omavahel koos töötama, kuna erinevused on liiga suured. Organisatsioon on iseloomu järgi mitmeid. Võimule suunatud organisatsioonis püüab juht valitseda kõike enda ümbritsevat, ega salli vastasseisu. Alluvate üle proovitakse saada täielik mõjuvõim ja inimesest ei hoolita. Tulemuste kohapealt on organisatsioon suhteliselt tõhus, kuid see sõltub liigselt juhust ning viimase kadumisel kannatab organisatsioonis otsuste tegemine. Seevastu rollile suunatud organisatsioon püüab teha kõike võimalikult korralikult, tähtis on korrektsus. Seetõttu võib kannatada ka töö tõhusus. Muutuvas keskkonnas samas ei ole see organisatsioon eriti paindlik ega kohanemisvõimeline. Ülesandele suunatud organisatsioonid peavad kõige tähtsamaks eesmärgi saavutamist. Vajadusel rikutakse korda või muudetakse seda, seetõttu on see organisatsioon ka väliskeskkonna muutustele hästi reageeriv ning töö tulemused on tõhusad. Viimasena on inimesele suunatud organisatsioon, kus arvestatakse oma alluvate muresid ning püütakse

võimaldada nende arenemist ning head töökeskkonda. Töö tulemused ei pruugi olla alati kõige tõhusamad, kuid keerulistes olukordades saadakse koos hästi hakkama. Kindlasti on igas organisatsioonis mitmeid erinevate liikide tunnuseid, kuid tihtipeale on üks kindlam ja domineerivam nendest peal. (Üksvärav 2008:19-20)

Autor nendib, et PPA ei ole võimule suunatud organisatsioon. Pigem leiab ta, et tegemist on rollile suunatud organisatsiooniga, kuna püütakse teha kõike võimalikult korralikult. Alates ametkondade ühinemisest meedia kõrgendatud tähelepanu all oleva PPA rõhk on suunatud korrektsusele – et ei tekiks vigu ega vääratusi, mille meedia ära tähendab ning millest ühiskond kinni haarab. Internet on täis erinevaid uudiseid ja väljavõtteid, kus mõni ametnik on eksinud. Ühe ametniku kirjaviga või maha vaikitud taatlemata kiirusemõõdikud on vaid mõned näited, mis kahjustavad kogu PPA mainet. Kaudselt mõjutab see ka sisejulgeolekut, kuna rahvas usaldab PPA-d vähem – puhtalt uudiste põhjal, omamata ise otsest kokkupuudet ametniku lahendamata jäänud tööülesandega vms.

Rollile suunatud organisatsioonil on see viga, et energia kulub pisiasjade lahendamisele. See, kelle pädevuses üks või teine asi PPA-s on, tekitab ikka ja jälle segadust. Organisatsiooni tasandil on PPA-s asjad paigast ära. Varasemalt, harjumuspäraselt tehtud ülesanded on sama ametkonna teise valdkonna kanda jäetud. Näiteks piirivalve valdkonna politseiametnikel on kohustusi juures seoses kiiruse mõõtmise ja alkoholijoove kontrollimisega jpm. Vastupidiselt aga ülesannete täitmist ei toimu.

Risk on võimalik oht, et mingi sündmuste või tegevuste kompleks või tegevusetus võib põhjustada vara või vaimsete väärtuste kaotuse (hävingu) ning ohustada inimesi ja ühiskonda ning riigi ja selle organite funktsioonide täitmist. Küsimus ei ole ainult riigiorganites vaid just nende võimes ja võimalustes aidata kannatavaid inimesi, organisatsioone, piirkondi. (Aimre, 2007:39) Autor leiab samuti, et riski ennetamiseks ja kõrvaldamiseks on tähtis analüüsimine ja tegutsemine võimete ja võimaluste näol. Riigiorganite koostöövõime abil pürgime üha turvalisema ja jätkusuutlikuma Eesti poole.

Hea koostöö on Läti, Leedu ja Soomega, et ebaseadusliku piiriületust Balti koridoris rohkem kontrolli alla saada. Üldiselt on piirivalvevaldkonna integreerimisprotsess uude asutusse läinud hästi. (Koort..., 2011:144) Autor nõustub, et tähtis on ka koostöö naaberriikidega, tagamaks julgeolek Eesti Vabariigis.

Politseisotsioloogia lähtepunkt on selles, et on vajalik tagada ühiskonna ja riigi sisejulgeolek ja elanikkonna turvalisus ning selle järjest keerulisemaks muutumise tõttu on pidevalt vajalik kasutada teadusuuringute tulemusi. Julgeoleku ja turvalisuse garanteerimine laiemalt on riigi üks funktsioone, mida teostab nii politsei, pääste, kaitsepolitsei, jt. Kuid turvalisus tekib elanikkonnaga koostöös ja väljendub inimeste hinnangutes. Kõik riigid „toodavad“ julgeolekut, kuid kas ja millisel tasemel inimeste elu turvalisemaks muutub, on erinev. Riigi ja teiste institutsioonide poolt garanteeritu peab saama/kujunema „omandatuks ja heakskiidetuks/laidetuks“ ühiskonna liikmete poolt. See „omaksvõtt“ ja selle tase ning hinnang tehtule eristab julgeolekut ja turvalisust (mõisteid). (Aimre, 2007:38)

Autor arvab, et julgeoleku ja turvalisuse kitsaskohad tulevad välja just vastavate valdkondade teadusuuringutest ning see aitab teha kokkuvõtteid ja korrekture paremate tulemuse nimel. Koostööd tuleb teha julgeolekut tagavatel üksustel ka elanikkonnaga, kuna turvalisuse tagamine algab inimeste informeerimisest, tegemaks asju õigesti ning mitte ohtu seada ennast ja enda lähedasi. Korrakaitseüksuste maine peab olema samuti hea, et inimesed üldse neid kuulda võtaksid. Korruptsiooni ei tohi olla, kuna kõiki peab kohtlema võrdselt ja õiglaselt. Kui inimene (ka politseiametnik) teeb midagi vääraks või keelatud, peab ta selle eest täiel määral vastutama. Mingisuguseid mööndusi rakendada ei tohi. Lugupidamine algab usaldusest.

Alates 1. jaanuarist 2010 on PPA Eesti suurim riigiasutus. See tähendab, et ühtse organisatsiooni ja –kultuuri kujunemine võtab veel aega. Samuti teeme koostööd meile ametnikke ettevalmistavate õppeasutustega, et tagada ühtne õppekavast arusaamine ning see, et uued ametnikud on võimelised töötama nii piiril kui ka politseipatrullis. (Koort, 2011:143) Autori arvates ametite ühendamise kultuuride ja tavade erinevuse tõttu on tekitanud segadust. Erimeelsused lähevad paika aja möödudes – süsteemis üksteise rollist aru saades tekib tervik ning paraneb koostöö ühtsete eesmärkide nimel. Rakendades politseinike, sõltumata tema

erialavaldkonnast, nii piirile kui ka korrakaitsepolitsei ülesandeid täitma, tekib tugev kooslus, mis lisaks koostöö tegemisele, aitab ka üksteise vajalikkust mõista ehk kust saaks infot või abi, kui seda peaks vaja minema.

Koostööpartneritega peab olema aga ettevaatlik, kuna nad võivad olla nii kasulikud kui ka kahjulikud. Partnerlussidemed kipuvad pahatihti lagunema ning selle põhjuseks enamasti on lahkkelid poolte endi vahel. Suurimaks veaks peetakse seda, et pooled mõtlevad juba tulemustele, kuid ei arvesta sellega, et kui neid ei saavutata mida teha siis. Kui koostöö pole enam otstarbekas siis kuidas see lõpetada. Hea oleks varasemalt teha kirjalik kokkulepe või plaan kuidas sellises olukorras käituda. Ilmnevate ületamatute probleemide korral on seda lihtne käiku lasta. Seda võib nimetada ka väljumisstrateegiaks ja see võiks sisaldada koostöösuhete lõpetamist nii, et mõlemal poolel oleks minimaalne kahju. Kuid kui see puudub, võib koostöö kaugeneda varasemalt püstitatud eesmärkidest ning lausa hakata vastu töötama ning muutuda väga ebaotstarbeliselt kulukaks. Koostöö osapoolte vahel valitsebki see oht, et alati ei pruugi koostöö sujuda. (Griffiths 2009:61)

PPAs on samamoodi oht, et koostöö ei suju, kuid autor leiab, et ühendasutuse lagunemiseni see kindlasti ei vii. Erinevad lahkkelid asutusesiseste struktuuriüksuste vahel ei ole nii määravad, et üksteise vastu töötama hakataks, kuid oht, et informatsioon ei liigu, on olemas. Selle probleemi lahendamist näitab aeg. Üha enam ollakse üksteisega koos töötamise poolt ja liigutakse järk-järgult selles suunas, et ollakse harjunud, et kolleegide hulk on suurem ja probleemid lahenevad kergemini kui julgetakse pöörduda ning ollakse alati aitama.

1.3. Võimalused, kuidas kaasata korrakaitsepolitseiüksused piirivalevaldkonna ülesannete täitmisele

Kaasamine eeldab poolte üksteise usaldamist, teatavaid ressursse, oskusi ning soovi neid kasutada (Lepa, 2004:12). Lõputöö autor leiab, et üksteise usaldamist on praeguses organisatsioonis vähe. Kuna ametkonnad on ühinenud lühikest aega tagasi, siis on see ka arusaadav. Oma koht organisatsioonis tuleb välja võidelda – mitte füüsiliselt, vaid kaalutletult, andes mõista oma vajalikkusest kogu süsteemis. Kui

inimene ise on vastutulelik ja koostöövalmis, annab ka kangem pool (teine koostööpartner) rohkem järele. Kaasamisel tuleb arvestada mõlema poole võimekust ning tööülesandeid kombineerides arvesse võtta mõlema osapoole vajadusi.

Schengeni konventsiooni eesmärk on isikute vaba liikumine, mis praktikas tähendab seda, et konventsiooniga ühinenud riikide sisepiiridel piirikontrolli ei toimu (Seaduseelnõu...,2007). Kavandatavad muudatused aitavad ennetada ja tõkestada illegaalset immigratsiooni nii Eestisse kui Euroopa liidu liikmesriikidesse ja vältida nende välismaalaste Eestisse saabumist, kelle suhtes on kohaldatud sissesõidukeeld ka teiste konventsiooniosaliste poolt. Ühtlasi eelnõu tegevused maandavad piirikontrolli kaotamisega kaasnevaid sisejulgeolekuriske. (Seaduseelnõu...,2007)

Positiivne on ka üldine liikumisvabaduse avarumise kontseptsioon vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal. Negatiivse külje pealt võib esile tuua asjaolu, et isikute vaba liikumine tähendab ka õigusrikkujate vaba liikumist, mistõttu on vaja arendada siseriiklikku kontrollimehhanismi ja rakendada tasakaalustavaid meetmeid. (Uri, 2009) Liikumisvabaduse avarumine tähendab, et õigusrikkujad liiguvad ka vabamalt ning seetõttu on vaja riigis viibimise seaduslikku alust kontrollivatel ja avalikku korda tagavatel üksustel üksteist usaldada, tagades töötavate funktsioonide hõlbustamine ühtse, järjekindla koostöö eesmärgil.

Naaberriikidega koostöös nähti kompensatsioonimeetmete tõhustamiseks alljärgnevat võimalusi:

- ühispatrullid sisepiiri lähiümbruses;
- ühisoperatsioonide läbiviimine;
- infovahetus rikkumiste valdkonnas (läbi piiriesinduse, operatiivinformatsioon);
- naaberriikide meedia kasutamine teavitustegevuseks (ennetustegevus);
- kontaktpunkti aktiivsem kasutamine. (Breivel, 2011:62)

Kompensatsioonimeetmete rakendamine on lisaks riigisisese julgeoleku tagamisele politseiasutustele lasuv oluline ülesanne, mida tuleb täita, juhindudes Schengeni konventsioonist. Autori mõte ühtib eelpool mainitud võimalustega, kuidas naaberriikidega koostöös kompensatsioonimeetmeid tõhustada. Infovahetus, info kogumine ja selle töötlemine aitab teha järeldusi ning võimalikke muutusi,

tõkestamiseks ebaseaduslikke piiriületusi ning salakaubavedu. Autor nendib, et kui teha koostööd naaberriikidega, siis peab PPA siseselt ka koostöö sujuma. Seega tuleks alustada juba alt poolt – korraldada PPA-sisene koostöö hästi, siis mõistetakse üksteist paremini. Infovahetuse toimimisel saavad kõik ametisisesed osapooled aru, mis on ka teiste töö ning tiheda suhtlemise ja kombineerimise tulemusel saadakse tugevam PPA. Organisatsioon saab siis anda ka suurema panuse rahvusvahelisele koostööle.

PPA loomine 1. jaanuaril 2010. aastal on seadnud meie ette nii uusi ülesandeid kui ka uusi võimalusi. Seniseid Piirivalveametit, Kodakondsus- ja Migratsiooniametit, Politseiametit, Julgestuspolitseid, Keskkriminaalpolitseid, Piirivalve Lennusalka, nelja politseiprefektuuri ja nelja piirivalvepiirkonda asendanud üks ühtne PPA lähtub oma tegevuses eesmärgist tagada siseturvalisuspoliitika elluviimist ja luua igapäevaselt läbi oma tegevuste turvalisemat Eestit. (Koort, 2011:143) Autori arvates üksteist toetades ja pidev kommunikatsioon erinevate asutuste vahel aitab koostööd ühtlustada ja töökindlamaks muuta. Siinkohal nendib autor, et eesmärgid on hea seada ning nendest lähtuda, kuid raskeim on vahepealne tegevus, mis viiks seatud eesmärkideni. Seepärast peab organisatsioonis olema üksikasjalikult ära tähendatud, milliste võtetega samm-sammult antud tulemusteni jõuda.

2010. aasta alguses toimunud NATO välisministrite kohtumise ajal Tallinnas saadi edukalt hakkama sisepiiri kontrolli taastamisega (Koort, 2011:144). Edukas võitlus illegaalse immigratsiooni ja piiriületuse kuritegevuse vastu eeldab kõigi meie professionaalsuse järjepidevat tõstmist. Schengeni ühtsete nõuete rakendamine Euroopa Liidu välispiiridel vajab nii piirivalvurite kui ka kõikide teiste ametnike koolituse ühtlustamist.

Sisepiiril piirikontrolli kadumisega seotud kompensatsioonimeetmete rakendamine on meie kõikide ühine ülesanne, millega oleme edukalt hakkama saanud. (Koort..., 2011:145) Autor arvab, et sisepiiri kontrolli taastamisega saadi hästi hakkama, kuid korrakaitsepolitsei valdkonna ametnike erialakoolitus piirivalve valdkonnas oleks piiri valvamise teinud veelgi tõhusamaks ning rakendust oleks leidnud suurem hulk korrakaitsepolitsei valdkonna ametnikke.

Alates 2010/2011. õppeaastast toimub piirivalveteenistuse õppekava ja politsei õppekava integreerimine ühtseks politseiteenistuse erialaks. Ühiseks õppekavaks koondumisest tuleneb praktiline vajadus kujundada õppetegevus. (Tabur, 2010:163) Ühtne politseiteenistuse eriala õppeprogramm kestis vaid kaks aastat, sest saadi aru, et see ei täida eesmärki. Töö autor leiab, et see otsus oli õige, kuna mõlemad, nii politsei kui ka piirivalve erialad on küllaltki teadmistemahukad ning üks individ, õppides mõlema valdkonna erisused detailsusteni selgeks oleks äärmiselt raske ning ajaks asja veelgi keerulisemaks. Samas see ei tähenda, et õpilased ei võiks saada koolitust nii piirivalve kui ka politsei eriala vallas – mis aitaks pealiskaudseltki eriala mõista.

2010. aasta kaks olulist märksõna korrakaitsevaldkonnas on kindlasti olnud NATO välisministrite kohtumine aprillis ja rahaveo turvalisuse tagamine seoses euro kasutuselevõtuga. Oleme saanud hulga uusi kogemusi ja korraldanud spetsiifilisi koolitusi. Täiendav raha on andnud meile võimaluse soetada erinevat kaitsevarustust ametnikele, mida saame ka edaspidi kasutada. Kindlasti on need suursündmused aidanud kaasa PPA erinevate valdkondade paremale lõimimisele. (Koort, 2011:150) Autor on nõus, et NATO välisministrite kohtumise turvamisega aprillis ja rahaveo turvalisuse tagamisega seoses euro kasutuselevõtuga, saadi hästi hakkama. Need sündmused juba hõlmasid koostööd korrakaitsepolitsei üksuste ja piirivalve valdkonna vahel. Näiteks Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledži kadetid, nii politsei kui ka piirivalve erialal, käisid NATO välisministrite kohtumist turvamas.

Asutuste ühendamisel koondati kogu siseturvalisuse tagamise ressurss – inimesed, kogemused, raha ja vahendid ühe juhtimise alla. Nii arendatakse sisejulgeoleku valdkonda tervikuna ja kasutatakse olemasolevat ressursi kõige otstarbekamal moel. Politsei ja piirivalve ühendamiseks lõi eeldused ka Schengeni viisaruumiga liitumine, mis kaotas piirikontrolli Euroopa Liidu sisepiiril, ent tõi kaasa kompenseerivate meetmete kasutamise nõude piirialade lähistel, mis on peamiselt korrakaitsepolitsei ülesanne. (Politsei..., 2013) Ühendasutus ühtlustab enne eraldi töötanud valdkondade tõekspidamisi ja koostöövõimet. Olles ühendatud, toimub pidev kommunikatsioon ning kokkupuude. Ühe juhtimise all töötamine välistab koostöö puudumise. Euroopa Liidu sisepiiri piirikontroll kaotamine ühtlustas piirivalve valdkonna ja korrakaitsepolitsei valdkonna koostööd, sest kompenseerivate

meetmete kasutamine kindlustab otseselt piiri valvavate politseiametnike tööd – kontrollitav ala ulatub kaugemale sisemaale ning see muudab ebaseaduslikult riigipiiri ületanud isikute elu raskemaks.

PPA moodustamine oli loogiline ja põhjendatud samm, sest Eesti on Euroopa sisejulgeoleku ning Schengeni õigusruumi lahutamatu osa. Meie ülesanne on koostöös teiste Siseministeeriumi haldusala asutuste, aga ka teiste riigiasutuste ning koostööpartneritega nii ettevõtlus- kui vabasektorist korraldada ja arendada korrakaitse ja kriminaalpolitsei, piirivalve, merepääste, migratsiooni- ja piirivalve staatusse ning identiteediga seotud funktsioone tänapäevastele nõuetele ja siseturvalisusväljakutsetele vastavalt. (Koort, 2011:143) PPA moodustamine oli igati loogiline ning põhjendatud tegevus. Kuna ühendasutus on veel suhteliselt noor, siis ei saa põhjalikke järeldusi teha, kuid selle koosveedetud kahe aastaga on mõistma hakatud vastavalt ühe või teise valdkonna trumpe kui ka kitsaskohti, mis võib tulla kasuks edaspidisel planeerimisel ning juhendamisel. Seetõttu võikski jääda korrakaitsepolitsei ja piirivalve valdkonna tegevused võimalikult optimaalseks ning vastava eriala omandanud politseiametnikud keskenduda eelkõige tööülesannetele, mis juba enne ühendasutuse loomist sisse juurdunud. See tagab maksimaalse professionaalse. Kui riigi/ameti poolt määratakse lisakohustusi, ei tohi unustada, et lisakohustused halvendavad põhikohustuste täieulatuslikku sooritamist.

2. KORRAKAITSE- JA PIIRIVALVEVALDKONNA ÜKSUSTE KOOSTÖÖ EFEKTIIVSUSE TÕSTMINE

2.1 Uurimusülesanded, meetodika ja valim

Kuna autor püstitas antud lõputöö eelduseks, et piirivalve valdkonna ülesandeid tehakse PPA Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskonna korrakaitsebüroo (edaspidi politseijaoskond) ja sama prefektuuri Kuressaare kordoni (edaspidi kordon) vahel vähem kui korrakaitse valdkonna ülesandeid, otsustas autor, et uurib politseiametnike seas selle tõe vastavust ning viib politseijaoskonna juhiga ja kordoni juhiga läbi intervjuu, kuidas nemad näevad selle probleemi lahendamist/lahendamist.

Eesmärgi saavutamiseks püstitab autor järgmised ülesanded:

- 1) Koostada küsitlus, et uurida politseijaoskonna ja kordoni töötajatelt, kuidas nad omavahelist koostöö efektiivsust hindavad;
- 2) Tulenevalt vastava küsitluse tulemustest koostada ja läbi viia politseijaoskonna juhiga ja kordoni juhiga intervjuu;
- 3) analüüsida intervjuu küsimustele saadud vastuseid.

Uurimuse meetodikaks on küsitluse läbiviimine kordoni ja politseijaoskonna isikkoosseisu seas. Samuti viib autor läbi poolstruktureeritud intervjuu PPA Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskonna juhi ning sama prefektuuri Kuressaare kordoni juhiga.

Autori poolt on uurimismeetodiks valitud küsitlus töötajate seas, mis annaks ülevaate ning suunised koostamiseks intervjuu juhtidele, kuna selles valdkonnas on erinevaid suundi väga palju ja paljud neist vajavad ka olulisi täpsustusi.

Autor esitas küsimustiku (vt lisa 1) kokku 20-le Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri korrakaitsebüroo Kuressaare politseijaoskonna ametnikule, mille tagastasid 13 ametnikku ja sama prefektuuri Kuressaare kordoni 20-le ametnikule (vt lisa 2),

kellest tagastas küsimustiku 14 ametnikku. Valim oli seega 65% politseijaoskonnast ja 70% kordonist. Samuti viis autor läbi intervjuu mõlema eelpoolmainitud struktuuriüksuse juhiga.

Enne intervjuerimist oli juhtidel võimalus tutvuda küsimustega. Vastuste analüüsimiseks kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit. Lõputöö autor korraldas küsitluse ajavahemikul 25.03.2013 – 30.03.2013 ja intervjuud juhtidega 28.03.2013.

2.2 PPA Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskonna ja kordoni ametnike küsitluse analüüs

Esiteks oli töö autoril vaja saada ülevaade, kuidas politseijaoskonna töötajaskond hindab **koostöö efektiivsust** kordoniga. Samale küsimusele vastasid ka kordoni töötajad, kuid vastupidi – koostöö efektiivsuse kohta politseijaoskonnaga. (vt tabel 1)

Tabel 1. Omavaheline koostöö efektiivsus

Koostöö efektiivsus	Rahuldav	Hea	Väga hea
politseijaoskonna ametnikud	1	7	5
kordoni ametnikud	2	6	6

Viis politseijaoskonna ja kuus kordoni töötajat vastasid, et omavaheline koostöö on **väga hea** (vt tabel 1). Politseijaoskonna töötajad kiitsid kaasametnike ühispatrullide toimimisel – kombineeritud patrullid, kus üheks liikmeks on kordoni politseiametnik. Kordoni politseiametnikud töid välja, et üldjuhul koostöö toimimine tähendab seda, et piirivalve valdkonna politseinikud abistavad korrakaitsepolitseinikke. Üldine piirivalvealane koostöö puudub. Mainiti ka seda, et kui abi on vaja ja appi kutsutakse politseijaoskonna patrull, siis abi ka saadakse. Samuti vastati, et omavahel (isiku tasandil) koostöö toimib väga hästi.

Seitsmel korral politseijaoskonna ja kuuel korral kordoni töötajaskonna seas vastati, et koostöö kordoniga on **hea** (vt tabel 1). Vastanud politseijaoskonna politseiametnikud tõid välja, et kordoni ametnikud on suureks abiks patrulltoimkondade täitmisel, avaliku korra tagamisel ning sõidukite kontrollimisel, mis on välisriigi päritolu. Kordoni ametnikud mainisid, et koostöö üldjuhul tähendab seda, et politseijaoskonna korrakaitsetel on lisajõudu vaja ning piirivalve valdkonna ametnikud on justkui „puuduva koha täiteks“.

Üks politseijaoskonna ja kaks kordoni ametnikku vastasid, et koostöö on **rahuldav** (vt tabel 1). Mõlema struktuuriüksuse töötajad tõid põhjenduseks, et ühispatrullid on liiga korrakaitse suunitlusega.

Vastavalt küsitlusele selgus, et mõlema struktuuriüksuse ametnike arvamused on omavaheline koostöö efektiivsus **hea**. Põhiliseks probleemiks kordoni ametnike arvamused oli see, et koostöö, kui selline, tähendab seda, et politseijaoskonnal on isikkoosseisust puudu ning puuduvad ametnikud asendatakse kordoni ametnikega.

Autor leiab, et koostöö rakendumine on veidi korrakaitse suunitlusega, kuid see tuleneb sellest, et harjumuspäraselt piirivalvealaseid ülesandeid täitnud kordoni ametnikele on lisandunud töökohustusi, mis puudutavad korrakaitse tegevusi – näiteks liiklusjärelvalve teostamine. Kordoni politseiametnike rahulolu saaks garanteeritud, kui toimuksid ka piirivalvealase suunitlusega ühispatrulle. Näiteks piirikontrolli teostamine sadamates.

Autor järeldab, et olukord on tingitud piirivalvealaste toimingute spetsiifilisusest, mida korrakaitsevaldkonna üksuse ametnikud oskavad vähem või ei oska üldse. Seega lasub teatud ülesanded ainult vastava väljaõppe saanud kordoni politseiametnikele. Näiteks välismaalaste dokumentide kontrolliks on vajalik dokumentide erialane koolitus, mis tagab ka korrakaitseüksuse pädevuse välisriikide dokumentide kontrollimisel. Sellest tulenevalt oleksid korrakaitsepolitseiüksuste oskused laialdasemad ning tagaks ka ühtlasema tööülesannete rakendumise mõlema struktuuriüksuse vahel.

Teiseks uuris autor küsitluses, et kas politseijaoskonna ja kordoni ametnike arvates oleks vaja mõningaid omavahelisi kokkuleppeid koostöö parendamise eesmärgil

üksteisega (üksustevahelise) sõlmida/uuendada/lõpetada (vt tabel 2) ning oma vastust oli vaja põhjendada.

Tabel 2. Omavaheliste kokkulepete muutmine

Kas oleks vaja uusi kokkuleppeid?	Ei	Jah
politseijaoskonna ametnikud	9	4
kordoni ametnikud	1	13

Üheksa politseijaoskonna ja üks kordoni töötaja vastasid, et **mingeid uuendusi ei ole vaja läbi viia** (vt tabel 2). Põhjenduseks toodi, et koostöö toimib niigi. Läbivalt oli ära mainitud, et kõik tööalased asjad saab lahendatud ja vajakajäämisi ei ole.

Neli politseijaoskonna ametnikku leidsid, et **midagi oleks vaja muuta** (vt tabel 2). Mainiti, et mõlema osapoole töötajatel (politseijaoskonna ja kordoni) tuleks koosolek teha ja arutada, kuidas teineteist aidata ning esitada seejärel tehtud ettepanekud juhtidele.

13 kordoni ametnikku vastasid, et teatud **kokkuleppeid tuleks sõlmida või uuendada** (vt tabel 2). Ära mainiti, et tuleks luua ühine teenistus/patrull-leht, kus kirjas oleks mõlema osapoole (ühispatrullis) ülesanded ning millistel juhtudel oleks vaja kohale kutsuda korrakaitsepolitsei patrull. Kirjutati ka seda, et vaja oleks ühispatrulle, kus piirivalvealane suund on peamine ning kaasas oleks vähemalt üks politseijaoskonna esindaja. Ka selle küsimuse vastuseks märgiti mitmel korral, et piirivalve peab täitma korrakaitse ülesandeid – läbima vastavasisuline väljaõpe, teostama liiklusjärelvalvet jne, kuid vastupidiselt ei tehta midagi (politseijaoskonna ametnikele piirivalvealane väljaõpe vms). Samuti mainiti selle küsimuse all, et tuleks üle vaadata ühispatrullide toimimine. Praegu pidi toimuma vaid puuduvate korrakaitsepolitseinike asendamine piirivalve valdkonna töötaja(te)ga. Viiel korral 13-st toodi ettepanekuks, et vaja oleks kokkulepet ja ka selgitust, et ka kordonil on piirivalvealaste ülesannete lahendamisel abi vaja. Näiteks piirikontrolli ja merepääste teostamisel.

Politseijaoskonna ametnike seas oli eelneva küsimuse vastuseks läbivald, et uusi kokkuleppeid ei oleks vaja. Kordoni töötajate hulgas aga vastupidiselt – vaja oleks uusi kokkuleppeid. Vastuse selgituseks märkisid politseijaoskonna töötajad, et koostöö toimib niigi ja kordoni ametnikud leidsid, et vaja oleks kokkuleppeid, mis hõlbustaks tööülesannete jaotumist.

Autor järeldab, et politseijaoskonna ametnikud on kehtivate kokkulepetega rahul seetõttu, et otseselt miski nende tööülesannete täitmist ei sega ja lisakohustused puuduvad. Ollakse harjunud juba „sisse juurdunud“ töökohustustega ning miski pingeid ei tekita. Seevastu kordoni töötajate lahenduste leidmine uute kokkulepete näol näeb ette, et kasuks tuleksid politseijaoskonna töötajatele piirivalvevaldkonna ülevaatlik tööülesannete selgitamine. Ei olda rahul olukorraga, et piirivalvevaldkonna tegemiste/ülesannetega pole kõik politseijaoskonna ametnikud kursis. Tulenevalt kordoni ametnike lisakohustustest korrakaitseliste ülesannete näol, on rahulolematust tingitud ebavõrdsest tööülesannete jaotumisest.

Kolmandaks küsis autor politseijaoskonna ja kordoni töötajatelt, et kui tihti, millistel juhtudel ning kuidas toimub infovahetus kordoniga. Sama küsimust küsis autor ka kordoni ametnikelt, kuid vastupidi – infovahetuse kohta politseijaoskonnaga.

Üheksa politseijaoskonna ja 14 kordoni ametnikku vastasid, et infovahetus on sage. Kõik küsitletud vastasid, et igahommikuselt toimub instruktiaž (hommikused koosolekud), kust saadakse vastavad juhtnõõrid ja antakse teada, kuhu kordoni patrulltoimkond patrullima läheb ja vastupidi. Samuti mainiti, et infovahetus toimub jooksvalt ning vastavalt vajadusele. Infovahetus toimub telefonitsi, ESTER sidejaamad ning e-mailide kaudu. Kordoni töötajad nentisid ka ühte probleemi - ühispatrullides toimuva informatsioon võiks kohale jõuda läbi politseijaoskonna, kuid hetkel tuleb see ise sisestada (korrakaitseline tegevus).

Kaks politseijaoskonna ametnikku leidsid, et infovahetus on rahuldav. Väideti, et kordonist eriti informatsiooni ei laeku ning piirialane informatsioon (ohuhinnangud jms) tulevad PPAst. Üks kahest ametnikust vastas, et kordoni patrulltoimkond võiks oma tegevuste ja asukoha kohta rohkem infot anda. Kahel vastanud politseijaoskonna ametnikul oli vastava küsimuse vastuseväli tühi.

Autor nendib, et infovahetus kahe struktuurüksuse vahel toimub kõikvõimalike infokanalite kaudu – telefoni ja e-maili teel, ESTER sidejaama kaudu, isikuliselt jne. See tähendab, et infovahetus kui selline on olemas ning teadlikud ollakse üksteise tegemistest. Autor arvab, et see tingib aja möödudes üksteise usaldamise.

Neljanda küsimuse vastuseks tuli ametnikel valida, et kas vastavad piirivalve valdkonna tegevused, mis neile on seni määratud – on **vähe, piisavalt** või on **ülesanded üle jõu käivad** (vt tabel 3). Sama küsimus esitati kordoni töötajatele, kes pidid vastama korrakaitsete tegevuste kohta.

Tabel 3. Määratud tööülesannetega seotud rahulolu, kuid mis ei ole põhitöö (valdkond)

Üksus	Vähesel määral	Piisavalt	Üle jõu käiv
Politseijaoskonna ametnikud	8	3	2
Kordoni ametnikud	-	10	4

Kaheksa politseiametnikku vastasid, et piirivalvealaseid ülesandeid on neil määratud **vähesel määral** (vt tabel 3), kuid piirivalvealaseid ülesandeid teevad nad vastavalt oma võimetele. Mainiti, et ühispatrulle on piisavalt.

Kolme politseijaoskonna ja kümne kordoni ametniku arvates on neil määratud ülesandeid **piisavalt** (vt tabel 3). Kordoni töötajad nentisid, et piirivalvevaldkonna politseiametnikud võiksid olla rohkem toetav üksus. Loomulikult sekkutakse, kui ise avastatakse rikkumine, kuid valdkonniti võiksid tööd rohkem jaotunud olla – vastavalt erialasele spetsiifikale. Välja toodi ka, et alati saab ennast vajadusel täiendada.

Kaks politseijaoskonna ametnikku vastasid, et on põhitööga piisavalt hõivatud ning peale mõningate ühispatrullide ühistöödeks aega ei ole, mistõttu on neile määratud piirivalvealased ülesanded **üle jõu käivad** (vt tabel 3). Vastanud politseijaoskonna ametnikud tõid välja erinevaid lahendusi, kuidas end piirivalve valdkonna teadmistega saaksid kurssi viia. Välja pakuti, et võiks olla rohkem täiendavaid koolitusi – saamaks

vastav dokumendikontrolli pädevus. Kirjutati, et probleeme on Schengeni-välise riikide dokumentide kontrollimisega. Kasuks tuleks ka koolitused, mis annaks ülevaate piirivalve töö spetsiifikast ja tegevustest. Nelja kordoni politseiametniku arvates on neil korrakaitse ülesannete täitmine samuti **üle jõu käiv** ning nad sooviksid rohkem piirivalvealaseid ülesandeid täita. Lahendusteks pakkusid kordoni töötajad välja, et politseijaoskond peaks rohkem töötajaid värbama, kuna ei soovita olla puudujääki „täitev“ üksus. Samuti tuleks suvel korrakaitse tegevusi vähendada, et pääste võimekus/valmisolek oleks piisav. Enamik oleksid lisakoolitustest huvitatud. Ühel korral mainiti, et piirivalve valdkonna politseiametnikel võiks olla suurem vastutus – olles esmareageerija, võiks piirivalveüksus jääda lõpuni menetlejaks, kuid korrakaitsepolitseiüksuse saabumisel võetakse neilt juhtum üle.

Selle küsimuse vastusest tulenevalt sai autori püstitatud eeldus kinnitust, et piirivalvevaldkonnaüksustel on korrakaitse tegevusi piisavalt või koguni käivad üle jõu. Seevastu korrakaitsepolitseiüksusel on piirivalvevaldkonna ülesandeid määratud vähesel määral. Siit tulenebki tõsiasi, et tööülesanded ja -kohustused on ebavõrdset kahe struktuuriüksuse vahel jaotunud.

Püstitatud eelduse põhjal, millele saadi positiivne vastus, viis autor läbi intervjuu Kuressaare politseijaoskonna ja Kuressaare kordoni juhiga. Kolm küsimust olid samad, mis esitati ka eelnenud küsitluses, kuid kaks täiendavat küsimust spetsiaalselt juhtidele, andsid autorile kokkuvõtvat informatsiooni ettepanekute ja järelduste tegemiseks.

2.3 Intervjuude analüüs

Autor viis läbi intervjuud kordoni ja politseijaoskonna juhtidega. **Esiteks** uuris autor juhtidelt, et kuidas nad hindavad koostöö efektiivsust üksuste vahel. Autor palus ka kirjeldada ja näiteid tuua. **Politseijaoskonna juht:** „*Koostöö saab sujuda hästi praeguses situatsioonis vaid siis, kui suheldakse, saadakse aru teineteise tööst, vajadusest teha koostööd jne. Kuna juhtimine on valdkondlik, siis saabki leida koostöö lõike töös vaid omavahel kokku leppides.*“ **Kordoni juht:** „*Piirivalvevaldkonna koostööpunkt jaoskonnaga peaks kõige tihedam olema just kombineeritud patrullide*

vallas. Piirivalvur asendab kombineeritud patrullides sageli puuduvat korrakaitse ametnikku.“

Politseijaoskonna juht hindab koostööd kordoniga üha paremaks ja kordoni juht rahuldavaks. Vastuste põhjal leidis autor, et mõlemad üksused on üksteise abistamisest huvitatud ja hindavad üksteise töö spetsiifilisust. Koostööd saabki teha vaid asju kokku leppides ning osutades üksteisele abi vastavalt võimekusele. Kordoni juht nentis samuti nagu ka kordoni teised ametnikud, et piirivalvur justkui asendab korrakaitsepolitseivaldkonna ametnikku kombineeritud patrullides. Politseijaoskonna juht on samuti teadlik olukorrast, et enamasti toimub ühispatrullides korrakaitsete ülesannete realiseerimine ja piirivalvevaldkonna ülesanded on jäänud tahaplaanile. Kordoni juht nendib, et primaarne on see, et igale üksusele pandud põhiülesanded oleksid tagatud ja täidetud. Kordoni juht: *„Koostöös jaoskonnaga käesoleval aastal proovime leida kindlamad ametnikud, kes selle patrulliliigiga võiksid tegeleda, peale mida järgneb intensiivsem koolitus mõlemas valdkonnas ja siis on ehk tagatud ka suurem efektiivsus.“*

Autoripoolne ettepanek koostöö efektiivsuse parendamiseks ühtib politseijaoskonna ja kordoni juhi arvamusega, et koolitada oleks vaja politseiametnikke nii, et teadmised rakenduksid oskuste näol mõlema valdkonna spetsiifikas. Alates 2012. aastast rakendunud õppeprogramm Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledžis tagab tulevaste töötajate pädevuse mõlemas valdkonnas. Vanemate teenistujate teadmised ja oskused saavad täieneda vaid koolitusi läbides.

Teiseks küsis autor juhtidelt, et kas nende hinnangul oleks vaja mõningaid omavahelisi kokkuleppeid koostöö parendamise eesmärgil sõlmida, uuendada või koguni lõpetada. Politseijaoskonna juht, nagu ka jaoskonna töötajad, leidis, et üldjoontes on kokkulepitud teemad täidetud ning lepped uuendamist ei vaja, kuid lisas: *„täpsustamist vajav on erinevate patrullide info vahetus ja teadmine teineteise patrullide ülesannetest.“* Samuti kordoni juht vastas, et uusi lepinguid ja koostööprotokolle ei sõlmita, sest tegemist on ühe asutuse kahe territoriaalse üksusega ning tegevused toimuvad sündmusepõhiselt. Ta lisas, et kindlad kokkupuute tegevused ja –kohad lepatakse kuu lõikes eelnevalt kokku. Siinkohal nõustub autor jällegi juhtidega ja lisab,

et vaja oleks ettekirjutust, mis reglementeeriks täpselt kummagi üksuse patrullide ülesandeid.

Kolmandaks uuris autor juhtidelt, et kui tihti, millistel juhtudel ja kuidas toimub infovahetus kahe struktuuriüksuse vahel. Mõlemad juhid mainisid igahommikust toimkondade instruktaaži politseijaoskonna haldushoones, millest võtab osa ka kordoni ametnik. Samuti toimub igal esmaspäeval maakonna juhtide nõupidamine. Infovahetus ja kohtumised toimuvad ka jooksvalt. Nõupidamised, koosolekud, lihtsalt kokusaamised ning põhiliselt toimub info edastamine ja vastuvõtmine kõiki infokanaleid kasutades – telefoni teel, e-mailid, patrullide ja toimkondade omavaheline suhtlemine jne. Põhilised teemad on ikka teenistus, vastastikku ülevaadete andmine juba toimunud ja veel planeeritavates tegevustest.

Neljandaks uuris autor juhtidelt, et kas ja kuidas kaasatakse ühte või teist struktuuriüksust planeerimisprotsessi ning kas see on mõlema arust piisav. Nii politseijaoskonna kui ka kordoni juht vastasid, et mis juhtimise koha pealt politseijaoskonnal ja kordonil otsustamiseks palju võimu ei ole. Büroo kui ka osakonna tasemel ollakse valmis maakondlikke ettepanekuid kuulama, kuid nagu öeldud, . Erinevate ettepanekute tegemiseks töökorralduse või –struktuuri muutmiseks peab otsus tulema prefektuuri või osakonna tasemelt. Politseijaoskonna juht: *Isiklikult arvan, et töökorralduslikult peaks olema maakonnal suuremad õigused, et valdkonnad saaksid konkreetse maakonna huvides paremat teenust pakkuda.* Autor arvab samuti, et mingite ettepanekute rakendumisel võiks olla maakonniti rohkem sõna, tulenevalt nii infrastruktuuri kui ka teenistuse korraldamise/planeerimise või isikkoosseisu suuruse eripäradest. Kordoni juht: *Meile on teada üldised alused ja tegevused koostööks, ehk siis ülesanded ja prioriteetid aasta lõikes. Nende täitmiseks planeeritakse teenistus kuu lõikes, mille raames teenistuse planeerijate koostöö tulemusena kujuneb ühistegevuste ajakava.* Kordoni juht arvab, et praegune olukord toimib, on kahepoolne ja piisav.

Viies küsimus oli mõlemale juhile ühesugune. Kas ja kuidas näevad juhid Kuressaare politseijaoskonna abistamist/kaasamist piirivalvevaldkonna (Kuressaare kordoni) ülesannetesse? Mismoodi saaksid korrakaitse politseiametnikud olla abiks piirivalveliste ülesannete lahendamises. Politseijaoskonna juht: *„Oleme planeerinud maakonna sisest väljaõpet. Eesmärk on viia ametnikud sellisesse võimekusse, et*

maakonnas on erivaldkondade inimesed, kes on võimelised reageerima kõikidele sündmustele.“ Politseijaoskonna juht arvas, et kombineeritud patrullide tegevus on jäänud korrakaitsevaldkondlikuks. Ta leidis, et põhjus selleks on see, et korrakaitse küsib abi, aga kordon seda ei tee. Kordoni juht: *Eesmärk ei ole teha korrakaitsjast piirivalvurit ja vastupidi. Eesmärk on, et suudetakse üksteist toetada ja täiendada, läbi mille täidetakse üksustele püstitatud ülesanded tihedas koostöös.* Kordoni juht leidis, et eesmärk on suurem kui lihtsalt korrakaitsete ülesannete täitmine. Visiooniks on see, et valdkonnad oleks teadlikud üksteiste tööst ja tegemistest. Kordoni juht ütles, et on planeeritud maakonnasisest väljaõpet. Eesmärgiks on viia ametnikud sellisesse võimekusse, et maakonnas on erivaldkondade inimesed, kes on võimelised reageerima kõikidel sündmustele.

Autor pakub omalt poolt olukorra lahendamiseks samuti koolituste läbiviimise ning üksteise valdkonniti teadlikuks tegemise. Tuleb arvestada prefektuuride ja rakendavate juhtimissüsteemide erinevust. Küsimus ei ole piirivalvealastes tegevustes, kuhu korrakaitsepolitseiüksusi kaasata, vaid töötajate harimine eri valdkondade teadmistega koolituste näol.

KOKKUVÕTE

2010. aastal Piirivalveametit, Kodakondsus- ja Migratsiooniametit, Politseiametit, Julgestuspolitseid, Keskkriminaalpolitseid, Piirivalve Lennusalka, nelja politseiprefektuuri ja nelja piirivalvepiirkonda asendanud üks ühtne PPA pakub üha enam uurimisainet selles hiidorganisatsioonis toimivate või mittetoimivate funktsioonide näol.

Antud lõputöö eesmärk oli uurida vastavate määratud tööülesannetest tingitud rahulolu Lääne prefektuuri korrakaitsebüroo Kuressaare politseijaoskonna ja sama prefektuuri piirivalvebüroo Kuressaare kordoni vahel. Seoses PPAks ühinemisega, toimus ja toimub paljude ühinenud endiste, eraldi eksisteerinud, organisatsioonide seas veel edasi mitmeid muudatusi. Autor seadis eesmärgiks uurida nende kahe valdkonna vahelisi pingeid, seoses määratud tööülesannetega ning tulenevalt uuringust pakkuda välja erinevaid lahendusi.

Lõputöös uuris autor teoreetilisi vaateid sisejulgeolekust, kui selle tagamise vajalikkusest ja PPA kui organisatsiooni toimimist. Tulenevalt teoriast leidis autor, et seoses PPA ühinemisega, puutuvad tööalasel tihedalt kokku piirivalvevaldkonna ja korrakaitsevaldkonna politseiametnikud. Järgnevalt viis autor läbi uurimuse PPA Lääne prefektuuri korrakaitsebüroo Kuressaare politseijaoskonna ja sama prefektuuri piirivalvebüroo Kuressaare kordoni politseiametnike seas, selgitamaks nende kahe struktuuriüksuse omavahelise koostöö toimimist ning tööülesannete jagunemist. Lisaks isikkoosseisule küsitluse läbiviimise, koostas autor küsimused poolstruktureeritud intervjuu läbiviimiseks mõlema struktuuriüksuse juhtidega. Pärast intervjuusid analüüsiti tulemusi ning toodi välja järeldused ja ettepanekud.

Lõputöös püstitas autor uurimisküsimused, milleks olid:

1. Kuidas toimub koostöö PPA korrakaitse- ja piirivalvevaldkonna vahel ning kuidas seda parendada?
2. Millised on võimalused, kuidas parandada ja ühtlustada korrakaitsepolitseiüksuste ja piirivalvevaldkonna ametnike ülesandeid, et tööalased eesmärgid saaks täidetud?

Peale uurimuse läbiviimise ja tulemuste analüüsimise sai autor esimese küsimuse vastuseks, et koostöö rakendumine on **hea**, kuid veidi korrakaitse suunitlusega. Kordoni töötajad ei ole rahul, et miks peavad nemad tegema korrakaitse ülesandeid. Autor arvas, et see tuleneb sellest, et harjumuspäraselt piirivalvealaseid ülesandeid täitnud kordoni ametnikele on lisandunud töökohustusi, mis puudutavad korrakaitse tegevusi – näiteks liiklusjärelvalve teostamine. Kordoni politseiametnike rahulolu saaks garanteeritud, kui toimuksid ka piirivalvealase suunitlusega ühispatrulle. Näiteks piirikontrolli teostamine sadamates.

Teise püstitatud uurimisküsimuse vastuseks sai autor mitmeid erinevaid vastuseid. Põhiliselt tuleks korrakaitsepolitseiüksuse politseiametnikke koolitada piirivalvealaste ülesannete lahendamise eesmärgil. Samuti tuleks kasuks korrakaitsepolitseiametnike täiendamine piirivalvevaldkonna tööülesannete tutvustamise näol, mis annaks ülevaate millega tegelevad piirivalvevaldkonna üksused. See aitab mõista ka piirivalvealaste toimingute hulgast ja tõsidusest. Piirivalvevaldkonnaüksustel on ülevaade olemas, kuna seoses PPA moodustumisega on nende kohustuste hulka liidetud korrakaitse tegevusi.

Omalt poolt pakub autor välja, et struktuuriüksustel võiks rohkem sõnaõigust olla, mida ka arvesse võetaks. Korraldused tulevad PPAst „ülevalt poolt“ ja juhtimise tasandil struktuuriüksused väga kaasa rääkida ei saa. Igal piirkonnal ja üksusel on aga omad eripärad, mida tuleb arvestada ning mõnede korralduste täitmiseks oleks hea, kui maakondlike asjade üle saaks piirkonnaülemad otsustada. Ollakse täpselt kursis oma haldusalasse jäävate eripäradega ning kellel võiks olla suurem otsustusvõime oma piirkonnas kui mitte teenust pakkuv kohalikul struktuuriüksusel.

Antud lõputööd saab praktiliselt rakendada ülevaate saamiseks korrakaitsepolitsei- ja piirivalvevaldkonna koostöö efektiivsusest. Kuna autor on läbi viinud empiirilise uuringu Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri korrakaitsebüroo Kuressaare politseijaoskonnas ja sama prefektuuri piirivalvebüroo Kuressaare kordonis, siis antud järeldused kehtivad ainult nende kahe üksuse kohta. Teistes prefektuurides ja linnades võivad probleemid ja ettepanekud töötajate poolt olla erinevad. Küsitledes mõlema struktuuriüksuse teenistujaid ning intervjuerinud politseijaoskonna kui ka kordoni

juhti, sai autor hea ülevaate mõlemas struktuuriüksuses toimuva kohta – sellest tehtud järeldused ning ettepanekud on teemakohased ning arvestatavad.

SUMMARY

In its present structure, Police and Border Guard Board (PBGB) started its work on 1 January 2010. PBGB was founded by merging Police Board, Central Criminal Police, Personal Protection and Law Enforcement Police, Border Guard Board, Aviation Group of Border Guard, and Citizenship and Migration Board. It is the largest state agency in Estonia by its 6000 workers. Cooperation between these former organisations is inevitable.

The objective of this research work is to improve cooperation between West prefecture's border guard bureau Kuressaare cordon and same prefecture's law enforcement police bureau Kuressaare police station. To reach that objective, it is examined how the cooperation is taking place and which are the main opportunities of smoothing the cooperation. To get the objective, there were two research questions established and to get answers to them 20 cordon and 20 police station workers were asked and two interviews were conducted with both unit's heads.

After analyzing the research results, it turned out that the cooperation between Kuressaare cordon and Kuressaare police station is in good state, but too public order police oriented. There were several conclusions and suggestions made from the research results. The suggestions to improve the cooperation between Kuressaare cordon and Kuressaare police station are joint patrols, which could be oriented to border guard field besides public order police tasks – coast patrol; ships and crews border control at ports. It is important to keep developing the ongoing cooperation by acquainting each other's tasks. The suggestions are worth considering and implementing because the interviewees are professionals at their profession. The research-work with add-ons consist of 38 pages.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Aimre, I. 2007. Politseisotsioloogia. Tallinn. Sisekaitseakadeemia

Breivel, J. 2011. Schengeni kompensatsioonimeetmed: rakendamine ja efektiivsus piirikontrolli taastamise näitel. Sisekaitseakadeemia. Sisejulgeoleku instituut. Tallinn. Magistritöö.

Eenma, R. 2003. Sisejulgeoleku struktuur ja selle õiguslikud alused Eestis. Tartu Ülikool. Õigusinstituut. Tallinn. Magistritöö.

Griffiths, A. 2009. 101 võimalust äri edendamiseks [101 Ways to Boost Your Business]. Tõlge eesti keelde: OÜ Siu. Kirjastus Agitaator OÜ. (Originaal on publitseeritud Allen & Unwin, 2009)

Inspektsioon. Andmekaitse Inspektsiooni kodulehekülg.
<http://www.aki.ee/et/inspektsioon>. Välja otsitud 14.03.2013

Koort, E., Pardla, M., Neppo, M. 2011. Turvalisuspoliitika 2011. Kokkuvõte „Turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015“ täitmisest. Küüt, R., Politsei- ja Piirivalveameti esimene aasta. Tallinn. Kirjastus Pakett.

Lepa, R., Illing, E., Kasemets, A., Lepp, Ü., Kallaste, E. 2004. Kaasamine otsustetegemise protsessi. Poliitikauuringute Keskus PRAXIS. Tallinn.

Politsei- ja Piirivalveamet - koostöös loome turvalisust. Politsei- ja Piirivalveameti kodulehekülg. <http://www.politsei.ee/et/organisatsioon/politsei-ja-piirivalveamet/>.
Välja otsitud 15.03.2013

Seaduseelnõu annab Eestile võimaluse osaleda Euroopa Liidu ühtses viisaruumis täieõigusliku liikmena. Vabariigi Valitsuse kodulehekülg.

<http://valitsus.ee/et/uudised/pressiteated/justiitsministeerium/7893/seaduseelnou-annab-eestile-voimaluse-osaleda-euroopa-liidu-uhtses-viisaruumis-taieoigusliku-liikmena>. Välja otsitud 14.03.2013

Sisekaitseakadeemia toimetised. Sisejulgeolek. 2007(6). *Proceedings of the Estonian Public Service Academy. Internal Security*. Raska, E. Sisejulgeolek ja turvalisus. Probleemi sotsiaalne kontekst. *Summary: Security. The Social Context of the Problem*. Tallinn. Kirjastanud: Sisekaitseakadeemia.

Tabur, L. 2010 (9). Sisekaitseakadeemia toimetised. Liikuv julgeolek. *Proceedings of the Estonian Academy of Security Sciences Migrating Security*. Vanari, K., Pilli, E. Dokumendist teostuseni: väljundipõhise hindamise rakendamine politsei ja piirivalveteenistuse õppekavadel. Tallinn. Kirjastanud: Sisekaitseakadeemia.

Uri, E., Markus I., Lilleväli P. 2009. E-kursuse „Sise-ja justiitsküsimused“ õppematerjalid. Tartu Ülikool.

http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/14658/EC_044_Sise_just.pdf.txt;jsessionid=D9D79A3D45A726D764B4467A4EA3BEF4?sequence=3. Välja otsitud 16.03.2013

Virovere, A., Alas, R., Liigand, J. 2005. Organisatsioonikäitumine. Tallinn. Kirjastus Külim.

Üksvärav, R. 2008. Organisatsioon ja juhtimine. Neljas trükk. Tallinn. TTÜ Kirjastus.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Omavaheline koostöö efektiivsus.....	21
Tabel 2. Omavaheliste kokkulepete muutmine.....	23
Tabel 3. Määratud tööülesannetega seotud rahulolu, kuid mis ei ole põhitöö(valdkond).....	25

LISA 1

Küsimustiku vorm politseijaoskonna politseiametnikele

Tere!

Olen Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledži 4. kursuse kadett Priit Häng ning teen lõputööd teemal: „Korrakaitsepolitseiüksuste piirivalvevaldkonna ülesannete täitmisele kaasamine Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri näitel.“

Olete mulle suureks abiks, kui vastate allolevale küsimustikule.

1. Kuidas hindate koostöö efektiivsust Kuressaare kordoniga? Palun kirjeldage ja tooge näiteid.

.....
.....

2. Kas Teie hinnangul on vaja mõningaid omavahelisi kokkuleppeid Kuressaare kordoniga koostöö parendamise eesmärgil sõlmida/uuendada/lõpetada? (Kui jah, siis milliseid ja miks? Kui ei, siis miks?)

.....
.....

3. Kui tihti, millistel juhtudel ja kuidas toimub infovahetus Kuressaare kordoniga?

.....
.....

4. Kas Teie hinnangul on Teile määratud piirivalve valdkonna tegevusi piisavalt, vähesel määral või tegevused on üle jõu käivad? Mida muudaksite või mida tuleks ette võtta, et saaksite vähem/rohkem piirivalve valdkonna tegevusi täita (koolitused, ühispatrullid vms)?

.....
.....

AITÄH!

LISA 2

Küsimustiku vorm kordoni politseiametnikele

Tere!

Olen Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledži 4. kursuse kadett Priit Häng ning teen lõputööd teemal: „Korrakaitsepolitseiüksuste piirivalvevaldkonna ülesannete täitmisele kaasamine Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri näitel.“

Olete mulle suureks abiks, kui vastate allolevale küsimustikule.

1. Kuidas hindate koostöö efektiivsust Kuressaare politseijaoskonnaga? Palun kirjeldage ja tooge näiteid.

.....
.....

2. Kas Teie hinnangul on vaja mõningaid omavahelisi kokkuleppeid Kuressaare politseijaoskonnaga koostöö parendamise eesmärgil sõlmida/uuendada/lõpetada? (Kui jah, siis milliseid ja miks? Kui ei, siis miks?)

.....
.....

3. Kui tihti, millistel juhtudel ja kuidas toimub infovahetus Kuressaare politseijaoskonnaga?

.....
.....

4. Kas Teie hinnangul on Teile määratud korrakaitselisi tegevusi piisavalt, vähesel määral või tegevused on üle jõu käivad? Mida muudaksite või mida tuleks ette võtta, et saaksite vähem/rohkem korrakaitselisi tegevusi täita (koolitused, ühispatrullid vms)?

.....
.....

AITÄH!